

Adam Sitarek

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej Stowarzyszenia Germanistów Polskich "Diskurse als Mittel und Gegenstände der Germanistik" : (Olsztyn 8-10 maja 2009)

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 3, 353-357

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wynikiem wspólnej pracy podczas konferencji mają stać się kolejne tomy po-konferencyjne, które ukażą się w następnym roku.

Paweł Szerszeń

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej Stowarzyszenia Germanistów Polskich *Diskurse als Mittel und Gegenstände der Germanistik (Olsztyn 8–10 maja 2009)*

Tegoroczna konferencja Stowarzyszenia Germanistów Polskich (SGP) miała miejsce w Olsztynie w dniach 8–10 maja 2009 roku w *Auli im. Marii i Georga Dietrich* Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego w Olsztynie. Tematem tego międzynarodowego spotkania naukowego była *Kategoria dyskursu w świetle badań językoznawczych, literaturoznawczych i kulturoznawczych (Diskurse als Mittel und Gegenstände der Germanistik)*. Konferencja poprzedzona została Walnym Zgromadzeniem SGP, na którym odbyły się, między innymi, wybory nowego zarządu Stowarzyszenia⁶⁵.

Konferencja została zorganizowana przez SGP we współpracy z miejscowym ośrodkiem germanistycznym – Zespołem Filologii Germańskiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, kierowanym przez prof. Ewę Żebrowską. Do Olsztyna przybyło ponad 100 germanistów, reprezentujących ośrodki uniwersyteckie, między innymi w Polsce, Niemczech, Wielkiej Brytanii i Rosji. Konferencja sfinansowana została ze środków SGP, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN), Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i DAAD. Wydarzenie to stanowiło doskonale forum wymiany myśli naukowej w dziedzinie badań germanistycznych.

Konferencję zainaugurował Przewodniczący Stowarzyszenia, prof. Franciszek Gruzca, pełniący w latach 2005-2010 funkcję przewodniczącego IVG (*Internationale Vereinigung für Germanistik*), a od 2010 funkcję honorowego przewodniczącego IVG, witając uczestników konferencji i gospodarzy tegorocznego spotkania – przedstawicieli Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, tj. Prorektora uczelni, prof. Szczepana Figla, i dyrektora miejscowej germanistyki, prof. Ewę Żebrowską, oraz zaproszonych gości honorowych, a wśród nich: Wiktora Marka Leyka – członka i reprezentanta Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, doktora Randolfa Oberschmidta – dyrektora Przedstawicielstwa Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (DAAD) w Warszawie oraz Jensa Lütkenherma, kierownika Wydziału Kultury Ambasady Niemiec w Warszawie.

⁶⁵ Szczegóły zob. www.sgp.uw.edu.pl

Wyjątkowo serdecznie prof. Franciszek Grucza przywitał trzech naukowców, prof. Margot i Wolfganga Heinemann z Lipska oraz prof. Karla-Dietera Buntinga z Essen, którzy w uznaniu ogromnych wysiłków i zasług dla rozwoju współpracy polsko-niemieckiej w zakresie badań germanistycznych wyróżnieni zostali niedawno honorową statuetką SGP – najwyższym wyróżnieniem przyznawanym przez to gremium.

Przewodniczący Stowarzyszenia nie omieszczał przypomnieć wszystkim zgromadzonemu, iż w 2010 roku odbędzie się w Warszawie XII Światowy Kongres IVG, który przypadnie w okrągłą, trzechsetną rocznicę narodzin polskiej germanistyki. Przybyli z całego świata germaniści obradować będą pod hasłem *Vielfalt und Einheit der Germanistik weltweit*. Przewodniczący Stowarzyszenia poprosił zgromadzonych o wsparcie przygotowań do tego wydarzenia zarówno w fazie organizacyjnej, jak również w trakcie jego realizacji w Warszawie. Kończąc swoje wystąpienie, profesor Grucza podziękował wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie tegorocznej konferencji w Olsztynie i poprosił gości honorowych o zabranie głosu.

Prof. Szczepan Figiel, prorektor Uniwersytetu Olsztyńskiego odniósł się do tematu konferencji, który uznał za niezwykle aktualny. Wiktor Marek Leyk, przedstawiciel sejmiku wojewódzkiego, wskazał na znaczenie języka niemieckiego i germanistyki dla dialogu interkulturowego, co jest szczególnie istotne na obszarze zamieszkiwanym przez wiele narodowości, jakim są Warmia i Mazury. Dr Randolph Oberschmidt, przedstawiciel DAAD i Jens Lütkenherm, radca Ambasady Niemiec w Warszawie, odnieśli się do sytuacji w szkolnictwie polskim. Wskazali na wyzwania, przed jakimi stoi polska germanistyka w obliczu spadającego zainteresowania nauką języka niemieckiego i równoczesnej konieczności wprowadzenia zmian strukturalnych wynikających z realizacji Procesu Bolońskiego. Wskazano na inicjatywy podjęte w celu propagowania nauczania języka niemieckiego w Polsce, np. tzw. „Deutschwagen” i podkreślono konieczność podjęcia dalszych działań zarówno ze strony niemieckiej, jak i polskiej, mających na celu zwiększenie atrakcyjności języka niemieckiego i germanistyki.

Następnie prof. Franciszek Grucza rozpoczął naukową część konferencji, prosząc prof. Karla-Dietera Buntinga z Essen, moderatora pierwszej rundy wykładów o zabranie głosu. Rundę składającą się z trzech wystąpień rozpoczęło wystąpienie prof. Sambora Gruczy (Warszawa). Wykład zatytułowany *Fachwissen – Fachsprache – Fachtexte: eine Fachdiskursanalyse aus der Sicht der anthropozentrischen Sprachentheorie* miał na celu przedstawienie wzajemnych relacji pomiędzy pojęciami wiedza fachowa, język fachowy i teksty fachowe, co stanowiło punkt wyjścia do prezentacji przemyśleń mówcy na temat pojęcia dyskursu fachowego z perspektywy antropocentrycznej teorii języka. Prof. Stephan Habscheid (Siegen) zaprezentował wyniki analizy empirycznej nagrań wideo zawierających wypowiedzi zarejestrowane w sytuacji kryzysowej i wynikające z tej analizy wnioski na temat dyskursu medialnego (tytuł wystąpienia: *Sprachlich-mediale Diskurse im Kontext von Krisen-/Notfallsituationen*). Prof. Gerd Antos i Bettina Radeiski (Halle) za-

prezentowali na przykładzie informacji dotyczących ptasiej grypy, w jaki sposób media mogą oddziaływać na społeczeństwo (tytuł wystąpienia: *Kein Grund zur Panik? Die Vogelgrippe und der mediale Angst-Diskurs*).

W drugiej rundzie prezentacji prowadzonej przez prof. Wolfganga Heinemana (Lipsk) swoje referaty zaprezentowali trzej mówcy: prof. Christina Gansel (Greifswald), prof. Michail L. Kotin (Zielona Góra/Poznań) i prof. Marek Ostrowski z Łodzi. Christina Gansel, sięgając do prac Luhmanna i Foucalta, zaprezentowała możliwości odniesienia się do wyników badań nad dyskursem od strony teoretyczno-systemowej (tytuł wystąpienia: *Zu Möglichkeiten eines systemtheoretischen Diskurses in der Linguistik*). Następny mówca, Michail L. Kotin, sięgając głęboko w historię badań nad językiem, zaprezentował diachroniczną perspektywę analizy rozwoju badań nad dyskursem (tytuł wystąpienia: *Sprachgeschichte als Diskursgeschichte*). Marek Ostrowski przedstawił analizę języka w dyskursach dotyczących twórczości Paula Celana i ukazał wzajemne oddziaływanie dyskursów: poetyckiego i dyskursu w naukach społecznych – podejmujących kwestię możliwości pisania poezji po Auschwitz (tytuł wystąpienia: *Diskurse in der Paul Celan Forschung*).

Drugi dzień konferencji rozpoczął się rundą wykładów pod przewodnictwem prof. Zofii Berdychowskiej z Krakowa, w której zaprezentowało swoje referaty trzech mówców: profesorowie Ingo Warnke (Berno) i Zenon Weigt (Łódź) oraz doktor Marek Laskowski (Zielona Góra). Ingo Warnke przedstawił swoją metodologiczną koncepcję pojmowania dyskursu jako struktur transtekstualnych, spełniających określone funkcje (tytuł wystąpienia: *Methodologie und Methoden der Diskurslinguistik*). Zenon Weigt odniósł się do tekstu fachowego w dyskursie dydaktycznym i do roli faktu nieposiadania przez kadrę dydaktyczną i studentów wystarczającego poziomu znajomości zagadnień fachowych z dziedzin, których dotyczą teksty wykorzystywane w kształceniu translatorskim (tytuł wystąpienia: *Fachtext im didaktischen Diskurs*). Ostatni z mówców, Marek Laskowski, omówił rolę partykuł będących znacznikami organizacji tekstu (tytuł wystąpienia: *Diskur-smarker und Textorganisation*).

W następnej rundzie wykładów pod przewodnictwem prof. Lecha Kolago (Warszawa) uczestniczyli profesorowie Henk de Berg (Sheffield) i Rolf-Peter Janz (Berlin) oraz dr Krzysztof Tkaczyk (Warszawa). Henk de Berg za pomocą przekonujących argumentów odrzucił głoszoną przez fundamentalistów islamskich i ich teoretyka Sayyida Qutba krytykę kultury Zachodu i doszedł w konkluzji swojej prezentacji do wniosku, że demokracje zachodnie, mimo wszystkich swoich braków, mają zdecydowanie lepsze perspektywy na przyszłość niż świat arabski (tytuł wystąpienia: *Ist der Westen noch zu retten? Zum Diskurs der Kulturkritik und des islamischen Fundamentalismus*). Rolf-Peter Janz (Berlin) na przykładzie „Philokteta” Heinerja Müllera zajął się problemem transformacji mitów, odnosząc się w kwestii ich aktualności i fascynacji nimi w literaturze aż do czasów współczesnych (tytuł wystąpienia: *Die Transformation von Mythen. Heiner Müllers „Philoktet” als Beispiel*). Wystąpienie Krzysztofa Tkaczyka nawiązujące do prezentacji

jego poprzednika poświęcone zostało mitowi, obrazowi i językowi jako elementom składowym dyskursu romantycznego u Karla Filipa Moritza (tytuł wystąpienia: *Mythos, Bild, Sprache. Die romantischen Diskurse bei Karl Philipp Moritz*).

Popołudniowa część programu konferencyjnego obejmowała dwie rundy prezentacji. Pierwsza z nich, pod przewodnictwem prof. Zdzisława Wawrzyniaka (Rzeszów), poświęcona była w znacznej części zagadnieniom literaturoznawczym. Prof. Wolfgang Neuber (Berlin) mówił o społecznych formach konstrukcyjnych w urzędowych rejestrach nazwisk małżonków w XVI i XVII wieku (tytuł wystąpienia: *Die Familie als Diskurs. Soziale Konstruktionsformen in Familienbüchern der Frühen Neuzeit*). Prof. Nikolaj Rymar (Samara) zajął się językiem pogranicza z perspektywy literaturoznawstwa (tytuł wystąpienia: *Die Sprache der Grenze als ein literaturwissenschaftliches Problem*). Ostatnia prezentacja tej rundy dotyczyła zagadnień językoznawczych. Prelegenci – prof. Zofia Bilut-Homplewicz (Rzeszów), dr Marta Smykała (Rzeszów) i dr Waldemar Czahur (Warszawa) przedstawili wyniki realizowanego przez nich projektu badawczego, mającego na celu przedstawienie pojęć, problematyki i perspektyw badań w dziedzinie lingwistyki tekstu w Polsce i Niemczech (tytuł wystąpienia: *Vom Text zum Diskurs – Darstellung eines Projekts: 'Lingwistyka tekstu w Polsce i w Niemczech. Pojęcia, problemy, perspektywy'*).

W drugiej – popołudniowej rundzie, pod przewodnictwem prof. Hansa-Jörga Schwenka (Warszawa), powrócono do zagadnień literaturoznawczych. Prof. Marzena Górecka (Lublin) przybliżyła zgromadzonym specyfikę dyskursu erotycznego prowadzonego w późnośredniowiecznej literaturze dworskiej (tytuł wystąpienia: *Die Konstruktion der Sexualität im höfischen Diskurs des Hochmittelalters*). Dr Peter Risthaus (Bochum) zaprezentował referat pod tytułem *Diskursanalyse des Exemplarischen*, w którym to zaprezentował przegląd stanu badań nad tym zagadnieniem, ze szczególnym uwzględnieniem źródeł internetowych.

Ostatni dzień konferencji rozpoczęła runda obejmująca zagadnienia językoznawcze, moderowana przez prof. Camillę Badstübner-Kizik z Poznania. Prof. Alicja Sakaguchi (Poznań) w swoim wystąpieniu zatytułowanym *Wege und Irrwege der Bezeichnung „Glaube“* odniosła się do sposobu pojmowania pojęcia „wiary” i wskazała na fakt częstego zniekształcania znaczenia tego pojęcia i utożsamianie go z religijnością i jej przejawami. Ostatnia mówczyni, dr Joanna Pędzisz (Lublin) przedstawiła dyskurs prowadzony w blogach internetowych na przykładzie portali internetowych ARD i TVN24, postulując wykorzystanie blogów w glottodydaktyce przy rozwijaniu kompetencji dyskursywnej (tytuł wystąpienia: *Diskursive Einbettung von Blogs am Beispiel der Internetportale ARD und TVN 24*).

Wydarzeniem wieńczącym obrady konferencji była prezentacja historii i doświadczeń naukowego miejscowej germanistyki – Zespołu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Pracownicy jednostki, pod kierownictwem profesor Ewy Żebrowskiej, przedstawili swoje dotychczasowe dokonania i zaprezentowali projekty realizowane obecnie w ramach bieżących prac instytutu.

Konferencję zakończyło wystąpienie Przewodniczącego SGP. Prof. Franciszek Grucza podziękował członkom Stowarzyszenia i gościom konferencji za liczne

przybycie. Wyraził uznanie dla wszystkich organizatorów – zespołu organizacyjnego pod kierownictwem profesor Ewy Żebrowskiej i dla swoich najbliższych współpracowników z SGP za wzorowe przygotowanie tego znaczącego wydarzenia.

Adam Sitarek

Międzynarodowa konferencja *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik* [Przekład: teoria – praktyka – dydaktyka]. Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, 17-19 września 2009 r.

W dniach od 17 do 19 września 2009 r. w Instytucie Filologii Germańskiej odbyła się międzynarodowa konferencja *Translation: Theorie – Praxis – Didaktik* (Przekład: teoria – praktyka – dydaktyka), zorganizowana przez Zakład Glottodydaktyki i Pracownię Translatoryki. Temat konferencji wyznaczył ramy dyskusji – bardzo oczekiwanej ze względu na potrzeby wskazywania kierunków rozwoju przekładoznawstwa i dydaktyki translacji na polskich uczelniach. Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego wydaje się właściwym miejscem do tego typu debaty, ponieważ to właśnie tutaj już od 2003 r. działają Studia Podyplomowe Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego (obecnie realizujące dwuletni program kształcenia), a od 2006 r. w ramach studiów magisterskich funkcjonuje także specjalizacja translatorska. Doświadczenia zdobyte w tych zakresach kształcenia skłoniły pracowników wrocławskiej germanistyki do podjęcia naukowej refleksji dotyczącej teoretycznych i praktycznych aspektów translacji oraz jej profesjonalnej dydaktyki.

Zamysłem organizatorów konferencji było stworzenie płaszczyzny wymiany doświadczeń, która pomoże zarówno znaleźć mocne teoretyczne fundamenty dla akademickiego kształcenia tłumaczy, jak i zaproponować najbardziej efektywne dydaktyczne rozwiązania. W centrum zainteresowania znalazły się więc naukowe rozważania w zakresie teoretycznych modeli translacji, które mogłyby ułatwić opis procesów w niej zachodzących, a w konsekwencji naukowej dyskusji nad nimi umożliwić opracowanie najbardziej korzystnych metod, strategii i programów kształcenia tłumaczy oraz wybór potrzebnych do ich realizacji materiałów i instrumentów technicznych.

Do wzięcia udziału w konferencji zaproszono przedstawicieli wyższych uczelni w Polsce, Niemczech, Austrii i na Węgrzech. W obradach konferencyjnych uczestniczyli również reprezentanci środowiska praktykujących tłumaczy, także tłumaczy przysięgłych, wśród nich członkowie Polskiego Towarzystwa Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych (TEPIS). Dyskusję wzbogacił udział wiceprzewodniczącego Niemieckiego Związku Tłumaczy (BDÜ), dra André Lindemanna,